

Henrik Classon Collanuksen sukuhaara

1. Esi-isämme Clas Sigfridson

Sukuhaarojen yhteinen esi-isä Clas Sigfridson syntyi kenties jo 1500-luvulla ja kuoli ennen vuotta 1659. Vuonna 1934 perustetun Collan-sukuseuran sihteeri Olavi Linkola ryhtyi selvittämään suvun kantaisän jälkeläisiä. Selvitys johti suvun kantaisän vanhemman pojan, Henrikin sukuhaaran löytymiseen vuonna 1939. Aikaisemmin oli tunnettu ja selvitetty kantaisän nuoremman pojan, Claudiuksen sukuhaara. Arkistotietojen nojalla tiedetään, että **Henrik Klaunpoika** viljeli maata Kangasniemellä, Suurolassa ja Pieksämäellä. Henrik Klaunpoika oli ottanut käyttöönsä veljensä, kirkkoherra Claudiuksen mukaan sukunimen Collanus

2. Henrikin jälkeläisten ensimmäinen polvi

Henrik Collanuksella oli todennäköisesti viisi jälkeläistä: Anders, Klaus, Margareta, Henrik ja Christer. Pieksämäen kirkossa kaikui Collanus-**lukkareiden** Andersin ja Klausin ääni yli 40 vuotta. Lukkarin vaatimukset olivat kirkkolain mukaan sangen moninaiset, kuten esimerkiksi "Lukkarin pitää olla rehellisenä, uskollisena ja ahkerana kirjamiehenä sekä taitavana laulussa ja kirjoittamisessa, että hän niitä kykenee opettamaan seurakunnan nuorisolle".

3. Sukuluettelo

Olavi Linkolan keräämä sukuluettelo, joka teille kaikille on monistettu kansioon, sisältää tietoja Henrikin sukuhaaran jäsenistä 1900-luvun alkupuolelle asti. Tiedot on kerätty v. 1938 eri kirkkoherranvirastoista. Luetteloon on otettu vain miespuolisten suvun jäsenten perheet. Olen selaillut haltuuni uskottua Olavi Linkolan Henrikin sukuhaarasta keräämää aineistoa ja todennut, että sukuseuran jäsenkortteja löytyy vielä 1970-luvultakin, mutta kortteja ei ole järjestetty luettelon muotoon.

4. Nimien kirjoja

Vaikeuksia on jossain määrin tuottanut nimien osalta se, että sama henkilö, joka esim. esiintyy ensin Collanus-nimisenä muuttaessaan toiselle paikkakunnalle saa nimekseen Kollanus (tai käyttää itse muovailemaansa Kollan, Kollaani tms. nimeä). Vuoden 1939 sukukokouksen nimikirjassa esiintyy Collan-sukunimen muunnoksia kymmenkunta. Myös ristimänimet vaihtuvat näin käytännön mukaan suomalaisiksi, esim. Staffan Tahvoksi, Zachris Sakariakseksi jne.

5. Sukuhaaramme jäsenten elämää

Ammatteja koskevat tiedot ovat sukuluettelossa varsin puutteelliset, mutta pääosin sukuhaaramme jäsenet olivat maanviljelijöitä ja talollisia. Joukossa oli myös maattomia torppareita, vuokraviljelijöitä, lampuoteja ja loisiakin. On myös lukkareita, luottamustehtävissä toimineita herastuomareita ja lautamiehiä, ylimetsänhoitaja, tehtailija ja Suomen sodan sankari. Ammatit selittänevät sen, että Henrikin haarasta on vaikea löytää vanhaa kirjeenvaihtoa ja varhaisia valokuvia, jota Claudiuksen haarasta löytyy runsaasti.

Valtaosa luettelon henkilöistä on elänyt **Pieksämäellä tai lähikunnissa**; Pieksämäen Seppälänmäki mainitaan kymmenkunta kertaa kotipaikkana samoin Suonenjoki. Myös Kuusankoski tulee esille useasti. Vuonna 1911 on ensimmäinen merkintä muutosta Helsinkiin. Suvun jäsenet ovat olleet ahkeria Amerikan kävijöitä ja muutamia sukulaisiamme on jäänyt sinne pysyvästi.

Uudet sukuluettelot tulevat poikkeamaan vanhoista ainakin **lapsien lukumäärissä**; laskin sukuluettelosta perheen keskimääräiseksi lapsiluvuksi 5,6. Hyvin yleinen oli 8-lapsinen perhe. Lapsikuolleisuus on ollut suurta. Mietin, että millaista on elämä ollut esimerkiksi Seppälänmäellä 1750-luvulla, kun Pehr Collanuksen perheen kahdeksasta lapsesta ainoastaan yksi, Johannes eli aikuiseksi asti ja jatkoi sukua. Silloin ei ollut kriisiryhmiä eikä terapia-apua. Eniten näyttää olleen lapsia Seppälänmäen David Kollanuksella, isoisoisälläni, peräti 13 lasta. Heistä 9 selvisi täysi-ikäisiksi. Eipä ottanut isäni oppia Davidista, kun itse jäin ainoaksi lapseksi.

6. Merkkihenkilöitä

Nimeäisin Henrikin haaran merkkihenkilöiksi suvun **talonpojat** vaimoineen. He rakensivat maata suuren lapsilaumansa kanssa vaikeissa olosuhteissa. Oli läpikäytävä kovia katovuosia, hengenvaarallisia kulkutauteja ja sodankäyntejä. Vaikka Savolaisten laulussa lauletaan, että "joka kynsi kylmeni", niin ei kuitenkaan käynyt; siitä todisteena olemme mekin täällä tänään.

Poikkeuksellisina henkilöinä esiintyvät 1800-luvulla Suomen sodan sankari **Johan Vilhelm Collan** ja poikansa **Torsten Gustaf Collan**. Heistä löytyy hyvinkin tarkat tiedot suvun papereista. Johan Vilhelm oli sodan alkaessa väepelinä Savon jääkäriyrykmentissä, ylennettiin aliluutnantiksi ja soti urhoollisesti kymmenissä taisteluissa eri puolella Suomea. Alavudella hän haavoittui taistelussa vaikeasti reiteen, mutta selvisi hengissä. Hänet nimitettiin kapteeniksi Gotlannin kansallisjoukkoihin. Myöhemmin hän osallistui vielä sotaan Norjaa vastaan. Palattuaan takaisin Suomeen hänestä tuli Kuopion sairaalan taloudenhoitaja.

Torsten Gustaf Collanin ura kulki maanmittausoppilaan, varamaanmittarin ja lääninmetsänhoitajan apulaisen kautta ylimetsänhoitajaksi. Torsten kuoli 54-vuotiaana, perheettömänä miehenä. Hänen testamenttinsa herätti aikanaan melkoista huomiota, koska hän lahjoitti pääosan omaisuudestaan Suomen historian tutkimuksiin.

Olen lukenut mielenkiinnolla **Otto Ilmari Collanuksen** (synt. 1901) kirjeitä 1960-luvulta Amerikasta Olavi Linkolalle. Otto Collanus seilasi vuosia maailman merillä ja asettui sitten asumaan Kaliforniaan. Hän oli terävä kirjoittaja, etevä valokuvaaja ja vähän taiteilijakin. Hän sai Suomen opetusministeriön myöntämän Suomen hopeisen ansiomitalin tunnustuksena ansiokkaasta toiminnasta Suomen urheiluelämän hyväksi olympiakeräyksen organisoinnista.

Vauhdin hurjapäitäkin kuuluu sukuumme. Heistä mainittakoon seniorimoottori-pyöräilijä **Matti Collan** Eläintarhan ajojen alkuajoilta. Hän on kirjoittamassa työryhmässä Eläintarhan ajojen historiaa.

Sukuluettelossa mainitaan myös tehtailija **August Kollanus** Helsingistä, kutsuttiin kuulemma "Kalja-Kollanukseksi". Tulevassa sukuluettelossa tullaan varmasti kertomaan **Juha Moilasesta**, Moilasen Leipomon "isästä" ja johtajasta, joka nosti Saimi-äidin pienen kotileipomon maan kuulukseksi yritykseksi.

7. Sukututkimusta eteenpäin

Henrikin sukuhaaran tutkimus on kesken. Sen käynnistäminen on yksi sukuseuran tavoitteista. Sitä on hyvä jatkaa Olavi Linkolan hienon työn pohjalta. Urakka on melkoinen, sillä Timo Linkolan arvion mukaan meitä on noin 500 henkeä.

Nettisivut ovat poikineet monta yhteydenottoa ja olen tavannut muun muassa Kaisa Rautavaaran, joka on osaltaan jo selvitellyt sukuhaaramme historiaa. Jos joukossamme on sukututkimuksen harrastajia tai sellaisesta kiinnostuneita, pyytäisin ottamaan minuun yhteyttä, niin yhdistetään voimamme ja tietomme ja pannaan Henrikin sukuhaaran tiedot ajan tasalle.

Kansiossanne on sukuseuraan liittymislomake sekä sukutietojen keräyslomake sukuluetteloiden tekemistä auttamaan. Toivon, että mahdollisimman moni tulisi täyttämään lomakkeen myös isovanhempiensa osalta, niin pääsisimme kiinni vanhan sukuluettelon oikeisiin esi-isiin.

Mukavaa tavata teidät kaikki. Toivotan oikein virkistävää ja kaunista kesää!